

REFERAT Udvalg for regional udvikling d. 13-09-2021

Mødedato Mandag d. 13. september 2021 kl. 13:30

Mødested F7, stuen, Regionshuset Viborg

Indholdsfortegnelse

Temadrøftelse: Nærhed og landdistriktsudvikling (kl. 13.30-14.30) #.....	3
Temadrøftelse: Ny aftale om elevfordeling (kl. 14.30-15.30) #.....	5
Bevilling til cirkulær økonomi projektet CE Beyond Waste.....	7
Drøftelse af status og strategiske sigtelinjer for projektet C2C CC #.....	9
Drøftelse af strategiske indsatser i DK2020 - Klimaplaner for hele Danmark #.....	11
Orientering om ENCORE-konference den 24. september 2021 #.....	13
Udbud af elbuskørsel i Lemvig-området.....	14
Orientering om infrastrukturplan 2035 #.....	16
Drøftelse af møder i Danske Regioner #.....	18
Gensidig orientering #.....	19
Underskriftsark #.....	20

Punkt 1: Temadrøftelse: Nærhed og landdistriktsudvikling (kl. 13.30-14.30)

#

1-15-0-76-1-20

Sagsfremstilling

Landdistriktsudvikling, nærhed og balance er på forskellig vis centrale temaer i Region Midtjyllands indsats indenfor f.eks. uddannelse, mobilitet, sundhed og kultur. Derudover samarbejder Region Midtjylland med kommuner, LAG'er, aktive borgere i landsbyer og landdistrikter, Landdistrikternes Fællesråd m.fl. om at udvikle bæredygtige landsbyer og landdistrikter. Arbejdet tager afsæt i den regionale Strategi for bæredygtig udvikling i landdistrikterne 2020-2030.

På den baggrund holdes temadrøftelsen med henblik på, at udvalget drøfter perspektiverne for landdistriktsudvikling, nærhed og balance.

Program for temadrøftelsen

Kl.
13.30-
13.35	Velkomst og indledning om, hvor Region Midtjyllands arbejde med landdistriktsudvikling, nærhed og balance har særlig betydning.
Ved udvalgsformand Jørgen Nørby
Kl.
13.35-
13.50	Hvilke forbedringer for landdistrikterne arbejdes der med i Landdistrikternes Fællesråd? Og hvordan arbejder Landdistrikternes Fællesråd for at realisere forbedringerne?
Ved Steffen Husted Damsgaard, formand for Landdistrikternes Fællesråd
Kl.
13.50-
14.00	Drøftelse af, hvilke muligheder der er for samarbejder med Landdistrikternes Fællesråd.
Kl.
14.00-
14.15 | Perspektiver på landdistriktsudviklingen i Danmark.
Ved Søren Egge Rasmussen, MF og formand for Folketingets Indenrigs- og Boligudvalg

Søren Egge Rasmussen deltager i mødet via video. |
| Kl.
14.15-
14.25 | Drøftelse af, hvilke regionale indsatser der kan understøtte de nationale perspektiver på landdistriktsudviklingen i Danmark. |
| Kl.
14.25-
14.30 | Opsamling |

Beslutning

Jørgen Nørby introducerede til temadrøftelsen og beskrev kort region Midtjyllands arbejde med landdistriktsudvikling og nærhed.

Formand for Landdistrikternes Fællesråd, Steffen Husted Damsgaard, præsenterede herefter foreningens arbejde med landdistriktsudvikling, herunder kerneområder, udfordringer og emner fremover. Han informerede om foreningens strategiske arbejde med nationale puljemidler, f.eks. til byfornyelse og til bredbåndspulje.

Udvalget drøftede emner for landdistriktsudvikling, herunder:

- Den nye tendens, hvor der sker udflytning fra større byer til landdistrikter, og hvilke muligheder der opstår herfor med hjemmearbejdspladser og gennem udflytning af uddannelser.
- Landsbyprisen og potentialet ved at lave en landsdækkende konkurrence med afsæt i regionale priser. Desuden blev drøftet, hvordan sikrer, at det er tilgængeligt for et bredt udsnit af landdistriktsaktører at ansøge om prisen.
- Erhvervspolitik og behov for fokus på løsning af opgaver – efter ændret lov, hvorved erhvervsudvikling ikke er en regional opgave.
- Landdistriktsforskning og nødvendigheden af, at forskning bliver brugbar i praktisk landdistriktsudvikling.

Ekstern oplægsholder Søren Egge Rasmussen var forhindret i at deltage i temadrøftelsen.

Claus Kjeldsen var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Punkt 2: Temadrøftelse: Ny aftale om elevfordeling (kl. 14.30-15.30)

1-30-76-40-20

Sagsfremstilling

Temadrøftelsen omfatter en orientering om status i forhold til ny aftale om elevfordeling og en drøftelse af kapacitetsfastsættelse, fordelings- og afstandszoner omkring Aarhus samt inddragelse af skolerne.

Ny aftale om elevfordeling

Regeringen og et flertal i Folketinget indgik den 10. juni 2021 en aftale om en ny elevfordelingsmodel for alle gymnasiale uddannelser. Aftalen indeholder en ny elevfordelingsmodel, der både skal håndtere udfordringerne med elevsammensætningen i de større byer og udfordringerne med faldende elevgrundlag på gymnasier i tyndtbefolkede områder. Modellen får virkning fra skoleåret 2023/2024.

Aftalen indeholder også en række tiltag, der skal gælde i overgangsperioden, indtil den nye aftale træder i kraft. Børne- og Undervisningsministeriet har ansvaret for indfasning af modellen i de første tre år, og herefter overgår en række opgaver til regionerne.

Udvalg for Regional Udvikling blev orienteret om aftalen på møde den 7. juni 2021.

Der har i august været afholdt møde mellem Børne- og Undervisningsministeriet og regionerne, hvor ministeriet orienterede om aftalen og den kommende proces for implementering af aftalen. Der er dog fortsat en række uafklarede forhold vedrørende de konkrete elementer i aftalen. Ministeriet lagde på mødet op til et tæt og stærkt samarbejde mellem ministeriet og regionerne i både forberedelse og udmøntning af aftalen, og det blev aftalt, at der skal gennemføres en besøgsrunde fra ministeriets side til regioner og uddannelsesinstitutioner i efteråret 2021.

Der vil på mødet blive givet en status på processen vedrørende udmøntning af aftalen med udgangspunkt i følgende tre faser:

1. Overgangsperiode i optageåret 2022/2023

- Muligheden for at fastsætte lokale elevfordelingsregler forlænges med yderligere et år. Lovforslag er fremlagt
- Muligheden for at oprette ventelister afskaffes med virkning fra den 1. januar 2022. Lovforslag er fremlagt.
- Midlertidigt stop for optag på gymnasier. 6-9 gymnasier udvælges efter objektive kriterier af ministeriet inden årets udgang.

2. Indfasning og implementering af modellen fra skoleåret 2023/2024 til 2025/2026

- Børne- og Undervisningsministeriet har ansvaret for kapacitetsfastsættelse og elevfordeling.
- Fordelingsudvalgene nedlægges.
- Regionerne varetager informationsopgaven i forhold til elever og forældre.
- Regionerne skal behandle indsigelser, og ministeriet behandler retlige klager.

3. Regionerne overtager ansvaret fra skoleåret 2026/2027

- Børne- og Undervisningsministeriet fastsætter kapaciteten på landsplan. Regionerne fastsætter kapaciteten for de enkelte gymnasiale afdelinger.
- Elevfordeling foretages fortsat af Børne- og Undervisningsministeriet via det centrale optagesystem.
- Regionerne fordeler ansøgere, der ikke bliver fordelt af den centrale elevfordelingsmekanisme.

Program for temadrøftelsen

Kl. 14.30-14.35 Velkomst og introduktion til temaet ved koncerndirektør Anders Kjærulff

Kl. 14.35-15.00 Præsentation af aftalens hovedpunkter ved kontorchef Henrik Lodberg

Kl. 15.00-15.30 Drøftelse af emnet og herunder af følgende spørgsmål:

- Hvad er de vigtigste politiske pejlemærker ved det kommende års kapacitetsfastsættelse?

- Hvad er vurderingen af de planlagte fordelings- og afstandszoner omkring Aarhus?
- Hvilke opmærksomhedspunkter skal indtænkes i inddragelsen og dialogen med skolerne?

Rammesætning af drøftelsen
ved udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen

Beslutning

Jørgen Nørby introducerede til temadrøftelsen.

Herefter præsenterede kontorchef Henrik Lodberg hovedpunkter i aftalen fra juni 2021, herunder særligt de nye kriterier omkring henholdsvis fordelingszoner (baseret på forældreindkomst) og afstandszoner (baseret på transporttid). Desuden præsenterede Henrik Lodberg, hvordan opgaven håndteres i forskellige perioder, som ministeriet har fastsat frem mod skoleåret 2026-27, hvor regionen igen overtager ansvaret. Endelig blev oplyst, at ministeriet har sat en minimumskapacitet på 84 elever.

Udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen rammesatte den videre drøftelse, idet han supplerede med, at der i den videre periode er fokus på muligheder for indflydelse og på dialogen med rektorerne.

Udvalget drøftede kapacitetsstyring og særlige opmærksomhedspunkter i forhold til særligt Aarhusområdet, men også områderne Lemvig/Struer/Holstebro og Bjerringbro/Viborg. Herudover blev drøftet, hvad reglerne vil betyde for søgemønstre samt forventede behov for opfølgning på randkommuneproblematik.

Koncerndirektør Anders Kjærulff orienterede om den videre forventede politiske beslutningsproces, idet både ministeriets deadlines i forhold til elevfordeling og konstitueringsprocessen for det nye regionsråd og udvalg kan have betydning for, hvordan behandlingsplanen bliver i forhold til kapacitetsfordeling og elevfordelingsregler.

Gruppeformandskredsen drøfter den 21. september 2021 konstitueringsprocessen.

Claus Kjeldsen var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Punkt 3: Bevilling til cirkulær økonomi projektet CE Beyond Waste

1-34-71-1-20

Resume

Region Midtjylland har i juni 2021 fået en godkendelse af ansøgning om tilskud til projektet "CE Beyond Waste" fra EU's LIFE IP-program. Der gennemføres kontraktforhandlinger med EU-kommissionen i løbet af efteråret. Projektet skal bidrage til implementering af den nationale affaldsplan ved at forebygge affald samt genbruge og genanvende produkter og materialer.

Region Midtjylland er overordnet projektleder for det landsdækkende partnerskab bag projektet med blandt andre kommuner og affaldsselskaber fra regionen. Det samlede budget forventes at blive på ca. 125 mio. kr. over otte år (2022-2029). For Region Midtjylland forventes et EU-tilskud på 24,576 mio. kr. og en egenfinansiering på 16,384 mio. kr. fordelt med 2,048 mio. kr. årligt.

Direktionen indstiller,

at der tilkendegives en villighed til at afsætte 2,048 mio. kr. pr. år i perioden 2022-2029 til EU LIFE IP-projektet "CE Beyond Waste", heraf 1,963 mio. kr. fra Regional Udviklings "Planlægning, analyse og udviklingsaktiviteter" og 0,085 mio. kr. fra Sundhedskredslovet under forudsætning af kontraktindgåelse med EU Kommissionen, og

at beløbet, der skal afsættes fra Sundhedskredslovet læses i forbindelse med den løbende økonomistyring i 2022 og indarbejdes fra budget 2023.

Sagsfremstilling

Region Midtjylland har i juni 2021 fået en godkendelse af ansøgning om tilskud til projektet "CE (Circular Economy/cirkulær økonomi) Beyond Waste". Tilskuddet finansieres af EU's LIFE IP-program, et miljø- og klimaprogram med fokus på at implementere nogle af EU's centrale miljøforordninger.

Partnerskabet består af i alt af 42 partnere, som udover Region Midtjylland omfatter Region Hovedstaden, Region Syddanmark, Miljøstyrelsen samt kommuner, affaldsselskaber og virksomheder. Region Midtjylland er overordnet projektleder.

Projektet CE Beyond Waste varer otte år (2022-2029).

Formål

I LIFE IP-projektet "CE Beyond Waste" er der fokus på at accelerere omstillingen til en cirkulær økonomi, hvor ressourcer og materialer forbliver i kredsløb med den højst mulige værdi længst muligt i stedet for at ende som affald. Det bidrager væsentligt til udviklingen hen mod et CO₂-neutralt samfund, da 45 % af de globale CO₂-udledninger skyldes materialeforbrug.

CE Beyond Waste skal på den måde bidrage til at gennemføre den nationale affaldsplan ("Handlingsplan for cirkulær økonomi, National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032"), som blev offentliggjort i juli 2021. Affaldsplanen fokuserer på at undgå ressourcespild ved at forebygge, genbruge og genanvende mere og afbringe mindre.

Der arbejdes i projektet bl.a. med cirkulære indkøb/udbud, borgerinddragelse, nye forretningsmodeller og jobskabelse. Det sker inden for materialestrømmene generel genbrug, tekstiler, plast, byggematerialer, kompositkartoner, elektronik og biomasse.

Projektet bygger videre på den mangeårige indsats på cirkulær økonomi, som Region Midtjylland har gennemført i samarbejde med kommuner, erhvervsliv og egen organisation. Region Midtjylland har således de seneste ti år bl.a. gennemført erhvervsudviklingsprojekter og projekter rettet mod eksempelvis byggeri/byggeaffald og værdikæder/plast på Aarhus Universitetshospital.

Med LIFE IP-projektet accelereres arbejdet med at implementere den nationale affaldsplan og dermed sikre en bæredygtig udvikling i Region Midtjylland, hvilket også er et mål i Region Midtjyllands Udviklingsstrategi (2019-2030). Det understøtter også strategiens intention om at styrke den regionale rolle i partnerskaber, og at Region Midtjylland er en bæredygtig og attraktiv region, også for de nationale og globale dagsordener.

Projektet giver kommuner og affaldsselskaber fra regionen mulighed for at opbygge viden og udvikle innovations- og demonstrationsprojekter. Alle kommuner og affaldsselskaber i Region Midtjylland har været inviteret med i

projektansøgningen, og 16 kommuner er repræsenteret i partnerskabet, enten via kommunen selv og/eller via kommunalt affaldsselskab.

Region Midtjyllands rolle

Region Midtjylland er overordnet projektleder og skal etablere et sekretariat til at varetage projektledelsen og administrationen af projektet. Regionen skal desuden varetage aktiviteter i forhold til viden- og kompetenceudvikling hos partnerne, netværksdannelse, fondsansøgninger, kommunikation m.v. Endelig har regionen en rolle i flere konkrete delprojekter og er bl.a. projektleder på et projekt om flergangstekstiler på sygehusområdet. De enkelte partnere finansierer selv egne delprojekter.

Økonomi

Der gennemføres forhandlinger med EU Kommissionen i efteråret med henblik på at kunne underskrive kontrakt senest i december. Det samlede budget forventes at blive på ca. 125 mio. kr. over otte år (2022-2029). Heraf er EU-tilskuddet ca. 75 mio. kr. og resten er partnernes medfinansiering.

For Region Midtjylland forventes et EU-tilskud på 24,576 mio. kr., som skal modsvares af en medfinansiering på 16,384 mio. kr. Der indstilles bevilget 16,384 mio. kr. til regionens medfinansiering, fordelt med 2,048 mio. kr. årligt. Medfinansieringen er dels fra Regional Udviklings "Planlægning, analyse og udviklingsaktiviteter" med i alt 15,704 mio. kr. og dels fra Sundhedskredsløbet med i alt 0,680 mio. kr., som medfinansiering af delprojekt på dette område.

Tabellen viser budget og finansiering for Region Midtjylland fordelt over projektperioden.

Tabel 1. Budget og finansiering									
1.000 kr.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	I alt
Budget									
Region Midtjyllands aktiviteter i CE Beyond Waste	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	40.960
Budget i alt	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120	40.960
Finansiering									
EU finansiering	-3.072	-3.072	-3.072	-3.072	-3.072	-3.072	-3.072	-3.072	-24.576
Region Midtjylland egenfinansiering	-2.048	-2.048	-2.048	-2.048	-2.048	-2.048	-2.048	-2.048	-16.384
heraf Regional Udvikling - Planlægning, analyse og udviklingsudgifter	-1.963	-1.963	-1.963	-1.963	-1.963	-1.963	-1.963	-1.963	-15.704
heraf Sundhedskredsløbet	-85	-85	-85	-85	-85	-85	-85	-85	-680
Finansiering i alt	-5.120	-5.120	-5.120	-5.120	-5.120	-5.120	-5.120	-5.120	-40.960
Total	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Note: Tabellen er bedste bud på nuværende tidspunkt og vil evt. blive justeret, når den endelige kontrakt med EU er indgået.

Beslutning

Kontorchef Rolf Johnsen introducerede til behandling af punktet.

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at der tilkendes en villighed til at afsætte 2,048 mio. kr. pr. år i perioden 2022-2029 til EU LIFE IP-projektet "CE Beyond Waste", heraf 1,963 mio. kr. fra Regional Udviklings "Planlægning, analyse og udviklingsaktiviteter" og 0,085 mio. kr. fra Sundhedskredsløbet under forudsætning af kontraktindgåelse med EU Kommissionen, og

at beløbet, der skal afsættes fra Sundhedskredsløbet indføres i forbindelse med den løbende økonomistyring i 2022 og indarbejdes fra budget 2023.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 4: Drøftelse af status og strategiske sigtelinjer for projektet C2C CC

1-30-76-4-18

Resume

Klimatilpasningsprojektet Coast to Coast Climate Challenge (C2C CC) er gået ind i tredje og sidste fase. Der er i fase 3 fokus på udarbejdelse af en fælles strategi for klimatilpasning og sikring af fortsatte aktiviteter efter projektets afslutning ved udgangen af 2022.

Der orienteres om status over det hidtidige forløb og planlagte aktiviteter og lægges op til en drøftelse af det fremadrettede arbejde med klimatilpasning.

Direktionen indstiller,

at orientering om status for projekt C2C CC tages til efterretning, og

at det fremadrettede arbejde med klimatilpasning i Region Midtjylland drøftes.

Sagsfremstilling

Projektet Coast to Coast Climate Challenge (C2C CC) startede den 1. november 2016 og løber frem til udgangen af 2022. Projektets vision er at sikre klimarobuste byer i en klimarobust region. Projektets 31 partnere samarbejder i 24 delprojekter, der handler om klimatilpasning inden for hele vandkredsløbet. Der er tre tværgående temaer: Governance, Værktøjer og Innovation. Det samlede projektbudget er ca. 90 mio. kr.

Udvalgte foreløbige resultater

Der er opnået en række væsentlige resultater i projektets første faser, herunder:

- Konceptet for Klimatorium i Lemvig er udviklet i regi af C2C CC. Der er tilvejebragt finansiering, og første etape af bebyggelsen er opført.
- Klimavejen er etableret i Hedensted. Den fungerer efter hensigten og kan både håndtere klimavand og opvarme den nærliggende børnehave. Der er efterfølgende udviklet en termovej, der også kan afkøle. Der er igangsat et erhvervs-ph.d.-projekt i samarbejde mellem VIA University College, Aalborg Universitet, NCC, Klimatorium og C2C CC. Her forskes i opbygning af vejkassen med henblik på at rense klimavand. Det viser sig bl.a., at mikroplast kan opsamles, hvilket er en af de helt store udfordringer i vand fra veje.
- Der er udviklet en samlet model for hele Gudenåen. Det giver de enkelte kommuner og forsyninger mulighed for selv at arbejde med scenarier for forskellige indsatser. Modellen fungerer yderligere som varslingsystem, så borgere og myndigheder varsles i god tid, inden der er risiko for oversvømmelse. Værktøjet giver et vigtigt beslutningsgrundlag for aktørerne. Kommunerne har valgt at supplere C2C CC-projektet med en konkret handlingsplan, der er under færdiggørelse. Der er igangsat et erhvervs-ph.d.-projekt i samarbejde mellem WSP (global rådgivningsvirksomhed), Skanderborg Forsyning, Aalborg Universitet og C2C CC. Ph.d.-projektet handler om innovativ klimatilpasning i konfliktfyldte oplande.

Der er netop igangsat en analyse af projektets effekter. Analysen gennemføres af forskere fra Aarhus Universitet og forventes at ligge klar i efteråret 2021. Opsamling af erfaringer og ny viden formidles løbende i rapporter, artikler og forskellige arrangementer.

Fælles strategi

Partnerskabet har på nuværende tidspunkt gjort sig mange erfaringer med tværgående samarbejde om klimatilpasning, og der er en fælles forståelse af, hvordan man bør arbejde med udfordringerne. Det er et godt fundament for at tage næste skridt og skabe en fælles strategi, som kan inspirere og give retning for fremtidens indsatser.

Arbejdet med en fælles strategi for klimatilpasning integreres med DK2020-projektet, der handler om både reduktion af CO₂ og klimatilpasning. Den fælles strategi kan efterfølgende implementeres lokalt og i kommende samarbejdsprojekter, evt. med brug af metoden Deep Demonstration til implementering af store samfundsomstillinger. Deep Demonstration har især vundet indpas gennem EU's Green Deal, og det forventes som sideeffekt af projektet, at projektpartnerne i en vis udstrækning oplæres i denne nye metode.

Da DK2020 løber indtil udgangen af 2023, overvejes en forlængelse af C2C CC-projektet for at understøtte integration af strategiarbejdet. Der er dog endnu ikke taget endelig stilling til, om det er nødvendigt.

Forankring efter afslutning af C2C CC

Det tværgående strategiske samarbejde om klimatilpasning i Midtjylland indgår i en resultatkontrakt indgået mellem Region Midtjylland, AquaGlobe og Klimatorium. Der arbejdes på at koble C2C CC til midtjysk erhvervsfremme.

Partnerne i C2C CC udtrykker behov for, at noget lignende C2C CC fortsætter med fokus på især kapacitetsopbygning, brobygning mellem forskning og praksis, facilitering af samarbejde samt fødselshjælp til nye projekter.

Regeringen har varslet forhandlinger om en national klimahandlingsplan, der forventes igangsat henover efteråret og vedtaget primo 2022. Regionen har ikke en myndighedsrolle inden for klimatilpasning, men igangsætter initiativer med udgangspunkt i den regionale udviklingsplan for at understøtte regionale perspektiver i forhold til klimatilpasning.

Det er administrationens opfattelse, at resultaterne i C2C CC viser, at der er potentiale for en formel rolle for regionerne inden for klimatilpasning, og projektet bibringer erfaringer, der kan ligge til grund for dette. Vandoplande er grænseoverskridende, og regionen har en væsentlig rolle i at facilitere samarbejder på tværs af kommunegrænser om disse vandoplande. Regionen skaber også bro mellem forskning og praksis og er katalysator for at skabe nye større projekter. Det bidrager til udvikling af de kompetencer, der i et samarbejde mellem de relevante aktører skal skabe bæredygtige, langtidsholdbare og helhedsorienterede løsninger.

Der lægges på baggrund af ovenstående op til en drøftelse det fremadrettede politiske arbejde på området for klimatilpasning i regionen, herunder af hvordan de positive erfaringer fra bl.a. gudenåprojektet kan understøtte regionale perspektiver i forhold til klimatilpasning i vandoplande, som typisk går på tværs af kommunegrænser.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling tog orientering om status for projekt C2C CC til efterretning og drøftede det fremadrettede arbejde med klimatilpasning i Region Midtjylland.

Udvalget drøftede vigtigheden af at synliggøre regionens rolle, kompetence og finansiering i forhold til opgaver, der vedrører klima, miljø og bæredygtighed.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Bilag

Aktivitetsplan 2021 og 2022 pr. 1. august 2021

Status på de enkelte delprojekter

Punkt 5: Drøftelse af strategiske indsatser i DK2020 - Klimaplaner for hele Danmark

1-2-21

Resume

DK2020 er et projekt, som skal hjælpe kommunerne til udarbejdelse af klimaplaner. Der orienteres om status for implementeringen af DK2020 i Midtjylland, og der lægges op til en drøftelse af regionens fremadrettede rolle og samarbejde indenfor den grønne omstilling i den regionale geografi.

Direktionen indstiller,

at orientering om status på DK2020 tages til efterretning, og

at de fremadrettede strategiske indsatser drøftes.

Sagsfremstilling

DK2020 - Klimaplaner for hele Danmark har fokus på, at der i udvikling af klimahandleplaner skabes ejerskab til Parisaftalens mål på tværs af den offentlige sektor, erhvervslivet og civilsamfundet. Kommunerne får i projektet hjælp til at udvikle ambitiøse lokale klimaplaner, som viser vejen til netto nul-udledning for kommunen som geografisk område senest i 2050. Projektets partnere er Realdania, KL og landets fem regioner.

Antallet af deltagende kommuner i Region Midtjylland vokser gradvist:

- Fire pilotkommuner har været i gang siden 2019 (Lemvig, Randers, Samsø og Aarhus)
- Ni såkaldt runde-1-kommuner har deltaget siden november 2020 (Favrskov, Hedensted, Herning, Horsens, Odder, Ringkøbing-Skjern, Skive, Struer og Viborg)
- Der arbejdes med seks potentielle runde-2-kommuner (Holstebro, Ikast-Brande, Norddjurs, Silkeborg, Skanderborg og Syddjurs)

Kommunerne har forskellige udgangspunkter for deres deltagelse i DK2020, men fælles for dem er, at de ønsker at bruge DK2020 til at styrke indsatsen på den grønne omstilling og klimatilpasning.

De seks potentielle DK2020 kommuner i Midtjylland har været med på sidelinjen indtil nu, dvs. modtaget nyhedsbreve, deltaget i fagwebinarer og fået samme tilbud om data som de deltagende DK2020 kommuner i Midtjylland. Hvilke kommuner, der bliver udtaget til runde 2, meldes ud, når alle ansøgninger i september 2021 er vurderet.

Regionens rolle - Tværkommunale potentialer i den regionale geografi

Regionen har i DK2020-samarbejdet ydet faglig sparring til kommunerne om datagrundlag, mulige virkemidler og tiltag samt understøttet videndeling, idéudvikling, overblik og samarbejde på tværs af kommunerne. Sammen med den tværgående klimakoordinator i KKR Midtjylland, skaber regionen bro mellem viden, praksis og kommuner på tværs af Midtjylland (og landet).

Det drejer sig bl.a. om datagrundlag for at kunne udarbejde klimaplanerne og arbejde med politiske målsætninger. Arbejdet i DK2020 ligger i direkte forlængelse af regionens hidtidige indsats på energi- og klimaområdet, og regionen har i løbet af de sidste seks måneder bl.a. leveret energi- og klimaregnskaber, beregninger og analyser til kommunerne, som danner fundamentet for kommunernes DK2020-indsats.

Kommunerne har stort engagement og drivkraft for at udvikle ambitiøse klimaplaner, og DK2020 giver gode muligheder for at finde nye løsninger og samarbejdsflader via stærke partnerskaber på tværs af kommunegrænser og sektorer, f.eks. inden for transport, landbrug og klimatilpasning. Regionen bidrager i den sammenhæng bl.a. til udvikling af de kompetencer, tiltag og analyser, der i et samarbejde mellem de relevante aktører skal skabe bæredygtige, langtidsholdbare og helhedsorienterede løsninger.

Pilotkommunerne fremhævede på Realdanias afslutningskonference for de 20 pilotkommuner i juni 2021, at de i implementeringen af deres klimaplaner forsat vil have behov for en organisering, der blandt andet understøtter sparring, videndeling, analyser, opfølgning og brobygning på tværs af geografien.

Politisk partnerskabsgruppe for DK2020 – Pejlemærker og fremtidssyn

Der er i forbindelse med DK2020 nedsat en politisk partnerskabsgruppe med deltagere fra kommunerne (én fra hver deltagende KKR-geografi), regionerne og en politisk repræsentant udpeget af formanden for klimaalliancen.

Fra Region Midtjylland er Jørgen Nørby udpeget som medlem i denne periode i sin egenskab af formand for udvalg for regional udvikling. Den politiske partnerskabsgruppes rolle er løbende at sikre projektets politiske forankring bredt i KL/KKR og regionerne. Partnerskabsgruppen mødes to gange årligt og deltager ved større samlinger undervejs i DK2020-projektet. CONCITO er fagligt sekretariat og videnspartner for DK2020.

Oplæg til drøftelse

Der lægges på baggrund af ovenstående op til en drøftelse af, hvilke politiske regionale fokusområder der er centrale at rejse i den politiske partnerskabsgruppe.

Der lægges endvidere op til en drøftelse af, hvordan regionsrådet med udgangspunkt i erfaringerne fra DK2020 kan tilrettelægge det politiske arbejde, herunder dialogen med KKR Midtjylland for at styrke arbejdet inden for klima og klimatilpasning i Midtjylland.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling tog orientering om status på DK2020 til efterretning og drøftede de fremadrettede strategiske indsatser.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling

Tidligere Politisk Behandling

Regionsrådet besluttede Region Midtjyllands deltagelse i DK2020 på møde den 19. august 2020 og udpegede formand for udvalg for regional udvikling som Region Midtjyllands repræsentant i partnerskabsgruppen.

Punkt 6: Orientering om ENCORE-konference den 24. september 2021

1-51-71-2011-08

Resume

Det regionale miljøpolitiske netværk ENCORE afholder den 24. september 2021 konferencen "ENCORE conference 2021 - Regional collaboration for a green and sustainable transition". Konferencen afholdes online med deltagelse af en række europæiske regioner samt repræsentanter fra bl.a. EU Kommissionen. Region Midtjylland er politisk repræsenteret ved Susanne Buch og Jørgen Nørby. Konferencen afsluttes med vedtagelse af en fælles Tullamore-erklæring.

Direktionen indstiller,

at orienteringen om Tullamore-erklæringen og forslaget til Region Midtjyllands valg af aktivitet til udmøntning af conferenceerklæringen tages til efterretning.

Sagsfremstilling

ENCORE-konferencer afholdes normalt hver andet år, men efter konferencen i Herning i 2018, blev den planlagte konference i Tullamore, Irland, i 2020 udsat grundet COVID-19. Da coronasituationen fortsat er uafklaret, er det besluttet at holde Tullamore-konferencen i 2021 virtuelt. Regionsrådsmedlemmerne Susanne Buch og Jørgen Nørby har i forberedelse af konferencen deltaget i flere bestyrelsesmøder, hvor rammerne for konferencen og det fremtidige samarbejde i ENCORE er blevet drøftet.

Tullamore-erklæringen

Områderne økosystemtjenester (naturressourcer, der har økonomisk værdi), cirkulær økonomi og klimainsats er i det forberedende arbejde udpeget som de tre væsentligste områder for Tullamore-erklæringen, hvor der kan arbejdes med udfordringer, potentialer og forslag til konkrete tiltag.

Tullamore-erklæringen er ikke politisk bindende, men udtrykker en hensigtserklæring.

På Herning-konferencen blev der gjort gode erfaringer med afholdelse af et YouthCORE-møde for unge parallelt med hovedkonferencen. Denne idé er videreført i årets konference, hvor to elever fra Lemvig Gymnasium repræsenterer regionen i ungdomskonferencen. YouthCORE har mødtes virtuelt to gange forud for konferencen og vil bidrage med input til den endelige Tullamore-erklæring.

Programmet for konferencen og udkast til Tullamore-erklæringen er vedlagt som bilag.

Programmet omfatter bl.a. et virtuelt udstillingsområde, hvor de deltagende regioner opfordres til at lægge eksempler på deres arbejde inden for de tre temaområder. Region Midtjylland vil bl.a. bidrage med eksempler fra arbejdet med TopSoil, Coast to Coast Climate Challenge og Cirkulær Økonomi.

I forbindelse med konferencen skal alle regioner udpege et "seed of change". "Seed of change" er konkrete regionale aktiviteter, der forventes iværksat for at bidrage til opfyldelsen af Tullamore-erklæringen.

Det er planen, at Region Midtjylland med udgangspunkt i bæredygtighedsstrategien udpeger indsatsen for cirkulær økonomi som regionens "seed of change", hvor regionsrådet har vedtaget ambitiøse mål om 30 % reduceret ressourceforbrug i 2030 i indkøb og drift (målt i CO₂-aftryk som følge af reduceret ressourceforbrug fra varer og tjenesteydelser), 30 % reduktion i affald i 2030 (målt i ton affald) og 70 % genanvendelse af affald i 2030.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling tog orienteringen om Tullamore-erklæringen og forslaget til Region Midtjyllands valg af aktivitet til udmøntning af conferenceerklæringen til efterretning, idet der supplerende blev oplyst, at regionsrådet har modtaget invitation til konferencen, som afholdes digitalt.

Claus Kjeldsen var forhindret i at deltage i sagens behandling

Bilag

Program for ENCORE-konference 23.-24. september 2021

Udkast til Tullamore-erklæring

Punkt 7: Udbud af elbuskørsel i Lemvig-området

1-30-75-5-21

Resume

Midttrafik forbereder udbud af kørsel på rute 24 Lemvig-Holstebro og 33 Lemvig-Struer, hvor regionsrådet i december 2020 besluttede at yde tilskud til gennemførelse af et pilotprojekt med elbusser.

Det indgår i Region Midtjyllands bæredygtighedsstrategi, at den regionale bustrafik skal være CO₂-neutral senest i 2030. Midttrafik vurderer, at et skifte til elbusser på de to ruter vil reducere CO₂-udledningen med ca. 450 tons om året. Omstilling til elbusser forventes at bevirke en merudgift sammenlignet med dieselbusser. Der skal derfor tages stilling til anbefalinger, der efter Midttrafiks vurdering vil kunne begrænse Midttrafiks og dermed regionens udgiftsstigninger som følge af udbuddet.

Direktionen indstiller,

at de anbefalede tilpasninger af udbudsvilkår godkendes.

Sagsfremstilling

Det indgår i Region Midtjyllands bæredygtighedsstrategi, at den regionale bustrafik skal være CO₂-neutral senest i 2030. Ved de hidtidige udbud af regionalbuskørsel i 2020 og 2021 har Midttrafik stillet krav om anvendelse af CO₂-neutral biogas eller HVO-biodiesel som drivmiddel i busserne.

Regionsrådet besluttede i december 2020 at yde tilskud på 1,6 mio. kr. til et pilotprojekt med omstilling til elbusdrift på rute 24 Lemvig-Holstebro og rute 33 Lemvig-Struer. Formålet med projektet er, at regionen og Midttrafik kan få erfaringer med elbusdrift på regionalruter.

Fordelene ved elbusser er, at de er støjsvage og emissionsfrie (ikke udleder partikler). Midttrafik vurderer, at et skifte til elbusser på de to ruter vil reducere CO₂-udledningen med ca. 450 tons om året. Elbussernes begrænsede rækkevidde har hidtil betydet, at Midttrafik har vurderet, at elbusser ikke er velegnede til lange regionalruter. Rute 24 og 33 er imidlertid kortere regionalruter, hvor der i køreplanen kan indarbejdes ophold i bl.a. Lemvig med mulighed for, at busserne kan foretage løbende delvis opladning henover dagen.

Midttrafik har udarbejdet et notat med anbefalinger til udbud med elbusser på de to ruter (vedlagt). Notatet er baseret på Midttrafiks viden om elbusser, herunder erfaringer fra udbud af bybus- og lokalruter i Herning, Skanderborg, Odder og Aarhus kommuner.

Omkostningsskøn

Midttrafik vurderer baseret på et forsigtigt skøn, at regionen ved omstilling til eldrift må påregne, at den årlige kontraktbetaling til de to ruter kan stige fra 8,8 mio. kr. til ca. 11,5 mio. kr. Midttrafiks skøn er baseret på, at indkøbsprisen for elbusser er højere end for dieselbusser, samt at der skal tages højde for omkostninger til etablering af ladeinfrastruktur. Herudover forklarer Midttrafik skønnet med, at de nuværende kontraktpriser for de to ruter er lavere end gennemsnittet i Midttrafik. De skønnede merudgifter overstiger de tidligere forventede merudgifter ved overgang til elbusdrift, som Cowi estimerede for Midttrafik og Region Midtjylland, og som blev forelagt regionsrådet i august 2020.

Den endelige pris for omstilling og drift af elbusserne kendes først, når udbuddet er gennemført. Herefter vil det i forbindelse med budgetlægningen for 2023 skulle afklares, om der er behov for yderligere tilskud til omstilling af busserne. Det skal bemærkes, at der i Folketingets aftale om Infrastrukturplan 2035 er afsat puljemidler til flere grønne busser, som kan være med til at understøtte, at regionerne kan efterleve og implementere de indgåede klimasamarbejdsaftaler. Efter konkret udmøntning af puljemidlerne vil administrationen søge om tilskud til merudgifterne ved omstilling af de to ruter til eldrift.

Midttrafik vurderer, at det er muligt at tilpasse udbudsvilkårene, så prisstigningerne ved overgang til eldrift bliver mindre. Derfor har Midttrafik udarbejdet forslag til ændringer i udbudsvilkårene, som Midttrafik anbefaler, at regionen følger. Anbefalingerne, der er uddybet i notatet, omfatter:

- længere kontraktperiode f.eks. på minimum ti år, hvorved busselskaberne kan indregne en længere afskrivningsperiode i deres tilbud, og dermed bidrage til at reducere den årlige kontraktbetaling.
- lempelser af en række betingelser til elbusdriften, herunder bl.a. at der som reservebus kan indsættes dieselbusser, der kører på CO₂-neutral HVO-biodiesel.

I forbindelse med indførelse af batteritogsdrift på Lemvigbanen skal der etableres ladeinfrastruktur med høj kapacitet ved Lemvig Station. Administrationen er i dialog med Midtjyske Jernbaner for at afdække muligheder for,

at elbusserne kan udnytte batteritogenes ladeinfrastruktur og dermed nedbringe omkostningerne.

Udbuddet koordineres med Midttrafiks udbud af elbus-drift på lokale busruter i Struer Kommune. Midttrafik forventer, at samtidige udbud med samme teknologi vil styrke busselskabernes interesse for at afgive konkurrencedygtige tilbud.

Tidsplan

Udbudsprocessen er under forberedelse hos Midttrafik. Udbudsmaterialet udarbejdes og offentliggøres i efteråret 2021, og Midttrafik forventer at kunne tildele kontrakt i maj 2022. Der er i tidsplanen afsat ekstra tid til indkøb og levering af busser samt til etablering af busmateriel.

Den nye kontrakt forventes at træde i kraft ved køreplansskiftet i juni 2023.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at de anbefalede tilpasninger af udbudsvilkår godkendes.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Tidligere Politisk Behandling

Regionsrådet besluttede den 16. december 2020, at der bevilges 1,625 mio. kr. i 2020 af tilskudsmidlerne fra puljen til mobilitet og yderområder under de regionale udviklingsaktiviteter til Midttrafik til gennemførelsen af pilotprojektet med el-busser.

Bilag

Notat - Anbefalinger til udbud rute 24 og 33

Punkt 8: Orientering om infrastrukturplan 2035

1-01-76-22-11

Resume

Regeringen indgik i juni 2021 aftalen "Infrastrukturplan 2035" med alle Folketingets partier om de kommende års investeringer i infrastrukturen. I planen bliver mange af de midtjyske prioriteringer imødekommet, og der er afsat puljer, som kan søges til at forbedre infrastrukturen og den bæredygtige omstilling.

Direktionen indstiller,

at orienteringen om infrastrukturplan 2035 tages til efterretning.

Sagsfremstilling

En velfungerende infrastruktur er vigtig for den regionale udvikling og er derfor højt prioriteret i regionen. Region Midtjylland og de 19 kommuner har siden 2007 arbejdet sammen om fælles indspil til staten med ønsker til statslige investeringer i infrastrukturen i regionen.

Seneste indspil fra 2019 med fælles prioriteringer blev sendt til transportministeren og transportordførerne forud for infrastrukturforhandlingerne.

Fra Region Midtjylland har der blandt andet været fokus på anskaffelse af batteritog. Med infrastrukturplanen bliver regionen den første i landet, som får batteritog på privatbanen Lemvigbanen og på den statslige strækning Skjern-Holstebro. Derudover har der også politisk været sat fokus på behovet for infrastrukturinvesteringer i privatbanerne. Der er ligeledes afsat et større beløb til denne indsats.

Den 28. juni 2021 indgik regeringen en aftale med alle Folketingets partier om "Infrastrukturplan 2035". Planen imødekommer mange af de midtjyske prioriteringer til statslige investeringer i infrastrukturen.

I aftalen om "Infrastrukturplan 2035" indgår bl.a. følgende elementer:

- Udvidelse af E45 mellem Aarhus S og Aarhus N
- Udvidelse af E45 mellem Vejle og Skanderborg S
- Ombygning af tilslutningsanlæg på E45 mellem Aarhus N og Randers N
- Ny jernbane mellem Silkeborg og Aarhus
- Udbygning af motorvejen nord om Herning
- Øget kapacitet på rute 34 mellem Haderup og Skive N
- Øget kapacitet på rute 15 mellem Herning og Ringkøbing
- Opgradering på rute 15 – omfartsveje ved Tirstrup og Trustrup
- Udbygning af rute 15 mellem Bale og Taastrup
- Første etape af en Midtjysk Motorvej (Hærvejsmotorvejen) mellem Løvel og Klode Mølle
- Opgradering af rute 26 til motortrafikvej mellem Søbyvad og E45 syd om Lading Sø
- Screening af muligheder for optimering af jernbanen Aarhus-Viborg
- Elektrificering af jernbanen mellem Fredericia og Aalborg (men ikke Vejle-Herning-Struer)
- Letbane – eller BRT-løsninger ved Aarhus

Der indgår en række øvrige tiltag i aftalen, som vil være med til at forbedre infrastrukturen og den bæredygtige omstilling i den midtjyske region. Det omfatter følgende elementer:

- Batteritog til den regionale strækning mellem Holstebro og Skjern, inkl. ladeinfrastruktur i Holstebro og Skjern
- Pulje til ladeinfrastruktur på privatbaner
- Yderligere midler til ladeinfrastruktur til batteritogsdrift på de øvrige strækninger i Midt- og Vestjylland
- Statsligt tilskud til infrastrukturinvesteringer i privatbaner
- Tunnel under Marselis Boulevard
- Støjskærmsprojekter på motorvej ved Randers og Silkeborg
- Fremtidssikring af Aarhus Hovedbanegård
- Station ved Brabrand
- Perronforlængelser og opgradering af Horsens Banegård
- Opgradering af overkørsel i Silkeborg
- Pulje til busfremkommelighed
- Ramme til højklaset transport, f.eks. til nye BRT- og letbaneprojekter
- Pulje til mere trygge og attraktive stationer
- Pulje til øget tilgængelighed til stationer

- Pulje til grønne busser og grøn flextrafik (implementering af klimasamarbejdsaftale mellem regionen og regeringen)

Administrationen afventer kriterier og udmeldinger om muligheden for at søge de puljer, der afsættes med aftalen.

En fast Kattegatforbindelse, som regionen har arbejdet for siden 2007, er ikke med i aftalen. En forundersøgelse af en fast Kattegatforbindelse vil blive afsluttet senere i år eller i starten af 2022, hvorefter Folketinget vil tage stilling til det videre forløb. Beslutter Folketinget at gå videre med projektet, vil næste trin være en VVM-undersøgelse.

Beslutning

Udvalg for regional tog orienteringen om infrastrukturplan 2035 til efterretning.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Bilag

Aftale om Infrastrukturplan 2035

Punkt 9: Drøftelse af møder i Danske Regioner #

1-00-13-17

Resume

Møder i Danske Regioner drøftes.

Direktionen indstiller,

at møder i Danske Regioner drøftes.

Sagsfremstilling

Udvalget kan drøfte emner fra møderne i Danske Regioners udvalg for regional udvikling og EU samt udvalg for miljø og ressourcer.

Der var senest møde i udvalg for regional udvikling og EU den 9. september 2021. Næste møde er den 1. december 2021.

Der var senest møde i udvalg for miljø og ressourcer den 27. maj 2021. Næste møde er den 16. september.

Beslutning

Mødet i Danske regioner, møde i udvalg for regional udvikling blev drøftet.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 10: Gensidig orientering #

1-00-13-17

Sagsfremstilling

Gensidig orientering for udvalgets medlemmer.

Beslutning

Administrationen orienterede om vederlagsregler.

Administrationen orienterede om en politianmeldelse i en jordforureningssag.

Jørgen Nørby, Hanne Roed og Claus Kjeldsen var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 11: Underskriftsark #

1-00-13-17

Sagsfremstilling

Udvalg for regional udvikling skal godkende beslutningsprotokollen.

For at godkende beslutningsprotokollen skal hvert medlem underskrive elektronisk i First Agenda ved at trykke på "Godkend", når mødet er slut.

Beslutning

Underskriftsarket er journaliseret på sagen.

Claus Kjeldsen var forhindret i deltagelse i mødet.

Bilag

Godkendelsesark 130921